

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ & ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΕΡ/ΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ταχ. Δ/ση: Τορούτζια-Νικολαΐδη, 38334 Βόλος
Τηλ.: 2421066525 Fax: 2421069545
Πληροφορίες: Φωτοπούλου Αννέτα

Βόλος 4-5-2015

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Xylella fastidiosa

Συμπτώματα σε

Βελανιδιά

Ελιά

Αμπέλι

Λεμονιά

Πηγή: https://www.eppo.int/QUARANTINE/special_topics/Xylella_fastidiosa/Xylella_fastidiosa.ht

Το *Xylella fastidiosa* είναι ένα νέο για την Ευρώπη φυτοπαθογόνο βακτήριο, το οποίο απειλεί σοβαρά την ελαιοκαλλιέργεια στη χώρα μας.

Στην Αμερικανική ήπειρο το βακτήριο προκαλεί εδώ και πολλές δεκαετίες σοβαρές ζημιές σε αμπέλια (ασθένεια του Pierce), εσπεριδοειδή (ποικιλοχρωματική χλώρωση, citrus variegated chlorosis) και πυρηνόκαρπα (αδρροβακτηρίωση), καθώς και σε πολλά άλλα καλλιεργούμενα φυτά, καλλωπιστικά, αυτοφυή και δασικά ήδη. Στην Ευρωπαϊκή ήπειρο εμφανίστηκε μόλις τον Οκτώβριο του 2013 στην περιφέρεια της Απουλίας στη Νότια Ιταλία να προσβάλλει ελαιώνες. Η ελιά αποτελεί τον «Ευρωπαϊκό» ξενιστή του παθογόνου.

Οι φυτοϋγειονομικές αρχές της περιφέρειας της Απουλίας έχουν αναφέρει ότι μέχρι τις αρχές του 2015 υπάρχει προσβολή πάνω από ένα εκατομμύριο ελαιόδενδρων στο νότιο τμήμα της περιφέρειας καθώς και ότι η ασθένεια επεκτείνεται βορειότερα προς την περιοχή του Μπρίντζι.

ΞΕΝΙΣΤΕΣ

Το παθογόνο βακτήριο έχει ιδιαίτερα μεγάλο εύρος φυτών ξενιστών όπως: αμυγδαλιά, ελιά, αμπέλι, πυρηνόκαρπα (ροδακινιά, δαμασκηλιά κερασιά), εσπεριδοειδή, μηδική, πλάτανος, βελανιδιά, πικροδάφνη, μυρτιά, αβοκάντο, πεκάν, λεύκη, κουτσουπιά, φτελιά, καφεόδενδρο, κόκκινη μουριά, μανόλια, μελισσόχορτο, δενδρολίβανο, ράμνος κ.α.) και πολυάριθμους φορείς. Έχει την ικανότητα να επιβιώνει σε λανθάνουσα κατάσταση σε πολλούς ξενιστές, ιδιαίτερα αυτοφυή φυτά. **Οι ξενιστές με ιδιαίτερα οικονομικό ενδιαφέρον είναι η ελιά, η αμυγδαλιά, το αμπέλι, τα πυρηνόκαρπα και τα εσπεριδοειδή.**

ΑΣΥΜΠΤΩΜΑΤΙΚΟΙ ΞΕΝΙΣΤΕΣ

Υπάρχουν περισσότερα από 150 φυτικά είδη, τα οποία φιλοξενούν το βακτήριο χωρίς να εμφανίζουν συμπτώματα, λειτουργώντας έτσι ως πηγές μόλυσματος. Αυτό σημαίνει πως υπάρχει απόθεμα μολυσματικού δυναμικού στη φύση που μπορεί να μεταφερθεί με τη βοήθεια των εντόμων φορέων στις καλλιέργειες. Μερικά από αυτά τα φυτά είναι:

αγριάδα (*Cynodon dactylon*), αγριόβρωμη (*Avena fatua*), ακακία (*Acacia longifolia*), αμπέλι (*Vitis californica*, *Vitis rupestris*), αμπέλοψη (*Ampelopsis arborea*), αρτεμισία (*Artemisia douglasiana*), αφάνα (*Genista monspessulana*), βακχαρίς (*Baccharis pilularis*), βάτος (*Rubus sp.*, *Rubus ursinus*), βελανιδιά (*Quercus agrifolia*, *Quercus lobata*), βερόνικα (*Veronica sp.*), βίνκα (*Vinca major*) βρώμος (*Bromus rigidus*), δενδρολίβανο (*Rosmarinus officinalis*), δγιτάρια (*Digitaria sanguinalis*), δουράντα (*Duranta repens*), εσκαλόνια (*Escallonia montevidensis*), ευγενία (*Eugenia myrtifolia*), εχινόχλοη (*Echinochloa crusgalli*), ήρα (*Lolium multiflorum*), καλλίκαρπα (*Callicarpa Americana*), κισσός (*Hedera helix*), κουφουξυλιά (*Sambucus canadensis*, *Sambucus mexicana*), κύτισος (*Cytisus scorpiarius*), λάπαθο (*Rumex crispus*), μαντζουράνα (*Majorana hortensis*), μελίλωτος (*Melilotus sp.*), μελισσόχορτο (*Melissa officinalis*), μηδική (*Medicago hispida*), οιοθήρα (*Oenothera hookeri*), ορτανσία (*Hydrangea paniculata*), ουμπελουλλάρια (*Umbellularia californica*), παρθενόκισσος (*Parthenocissus quinquefolia*, *Parthenocissus tricuspidata*), πάσπαλο (*Paspalum dilatatum*), πλάτανος (*Platanus occidentalis*), πόα (*Poa annua*), πολύγωνο (*Polygonum persicaria*), πορτοκαλιά (ορισμένες ποικιλίες), προύνη (*Prunus sp.*), συμφορίκαρπος (*Symphoricarpos albus*), σφενντάμι (*Acer macrophyllum*), τοξικόδεντρο (*Toxicodendron diversilobum*, *Toxicodendron diversilobum*),

τριανταφυλλιά (*Rosa californica*), τριφύλλι (*Trifolium repens* var. *latum*), τσουκνίδα (*Urtica dioica* ssp. *gracilis*), φούξια (*Fuchsia magellanica*), φράξινος (*Fraxinus dipetala*), χηνοπόδιο (*Chenopodium ambrosioides*).

ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΒΑΚΤΗΡΙΟΥ

Πρόκειται για ένα αρνητικό κατά Gram διασυστηματικό φυτοπαθογόνο βακτήριο το οποίο είναι αργής ανάπτυξης. Εγκαθίσταται και πολλαπλασιάζεται στα αγγεία του ξύλου των φυτών, τα οποία φράσσει και προκαλεί δυσκολίες στην διακίνηση των θρεπτικών στοιχείων και του νερού. Το βακτήριο εμφανίζει πολλά στελέχη με εξειδίκευση στους ξενιστές που αυτά μπορούν να προσβάλλουν. Την ελιά προσβάλλει ένας γενότυπος του *X. fastidiosa*, ο οποίος ονομάζεται «σύμπλοκο της ταχείας κατάρρευσης των ελαιόδένδρων».

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ανάπτυξη του παθογόνου είναι ιδιαίτερα ταχεία και ευνοείται από ήπιο χειμώνα, με ζεστές ημέρες, τακτικές βροχές και υψηλή υγρασία. Αρίστη θερμοκρασία ανάπτυξης του παθογόνου είναι 26-28⁰C. **Το κλίμα της Μεσογείου είναι ιδανικό για την ανάπτυξη του παθογόνου.**

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

Τα συμπτώματα που προκαλεί η ασθένεια είναι νεκρώσεις φύλλων, ξηράνσεις κλαδίσκων και κλάδων, καχεξία, γλώρωση, μίρανση, μείωση της παραγωγής και σταδιακά ξήρανση ολοκλήρου του δένδρου.

ΦΟΡΕΙΣ

Μεταδίδεται από περιοχή σε περιοχή με το προσβεβλημένο πολλαπλασιαστικό υλικό (φυτά, δενδρύλια). Η μετάδοσή του από τα ασθενή στα υγιή φυτά γίνεται με την βοήθεια μυζητικών εντόμων φορέων, όπως τα διάφορα τζιτζικάκια, Cicadellidae, Cercopidae κ.ά..

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ – ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΘΟΓΟΝΟΥ-

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΧΗΜΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΘΟΓΟΝΟΥ ΒΑΚΤΗΡΙΟΥ.

ΤΟ ΒΑΚΤΗΡΙΟ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΝΤΟΠΙΣΘΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Για τους παραπάνω λόγους λαμβάνεται μία σειρά προληπτικών μέτρων, που σκοπό έχουν να αποφευχθεί η είσοδος του παθογόνου στη Ελληνική επικράτεια ή στην περίπτωση εισόδου να γίνει άμεσα αντιληπτή η παρουσία του παθογόνου και ο έγκαιρος περιορισμός του.

Η πρόληψη βασίζεται και επιτυγχάνεται: α) με την εφαρμογή των αυστηρών μέτρων φυτοϋγειονομικού ελέγχου για τα παθογόνα καραντίνας, β) με τους αυστηρούς ελέγχους κατά την διακίνηση φυτικών ειδών και πολλαπλασιαστικού υλικού, που αναφέρονται ως ξενιστές του βακτηρίου γ) τα φυτικά είδη και το πολλαπλασιαστικό υλικό πρέπει να συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικά διαβατήρια και να είναι απαλλαγμένα εντόμων φορέων του βακτηρίου, δ) με την απαγόρευση εισόδου δένδρων ελιάς από περιοχές της Ιταλίας, όπου ανιχνεύτηκε η παρουσία του φυτοπαθογόνου βακτηρίου, ε) με τις επισκοπήσεις (surveys) στις εγκατεστημένες καλλιέργειες (ελιά, αμυγδαλιά πυρηνόκαρπα, εσπεριδοειδή κ.λ.π.), στ) οι διακινητές φυτικών ειδών (δένδρων και πολ/κού υλικού) να εισάγουν φυτά πιστοποιημένα και από ελεγχόμενα φυτώρια περιοχών απαλλαγμένων από το παθογόνο βακτήριο και ζ) με τη χρησιμοποίηση ανθεκτικών στο παθογόνο καλλιεργούμενων ποικιλιών και ειδών.

Παρακαλούνται οι παραγωγοί να διενεργούν συστηματικούς ελέγχους στις καλλιέργειές τους για την διαπίστωση τυχόν συμπτωμάτων και να ενημερώσουν αμέσως τις αρμόδιες φυτοϋγειονομικές αρχές των υπηρεσιών (ΔΑΟΚ και Π.Κ.Π.Φ.@Π.Ε) σε περίπτωση εντοπισμού τέτοιων συμπτωμάτων .

ΤΟ ΒΑΚΤΗΡΙΟ (*Xylella fastidiosa*) ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΝΤΟΠΙΣΘΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Ο Προϊστάμενος Τμήματος αα

Λύκας Δημήτριος